

Устройствен Правилник

на Гилдията на българските филмови актьори

към Съюза на българските филмови дейци

РАЗДЕЛ I: ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.1. Гилдията е доброволна творческо-професионална организация на актьори, участващи в игрални, документални, телевизионни и други аудиовизуални произведения. Тя е самостоятелна организационна единица в структурата на СБФД.

Чл.2. Основни цели на гилдията са:

- а) обединяване на членовете около професионалните и етични стандарти на актьорската професия и привеждането им в съответствие с европейските стандарти
- б) защита на професионалните, социалните и творческите интереси на актьорите, отстояване на професионалния статут на актьора и респектирането на неговата ключова роля в аудиовизуалния процес.

Чл.3. Гилдията се ръководи от волята на своите членове и е независима от политически партии, държавни институции и корпоративни интереси.

Чл.4. Гилдията осъществява дейността си съгласно законодателството на Република България, Правилника на гилдията и Устава на СБФД.

Чл.5. Цел на гилдията е създаването на атмосфера на колегиалност, взаимна подкрепа и професионална солидарност.

Чл.6. Седалището на гилдията е гр. София, на адреса на СБФД.

РАЗДЕЛ II: ФУНКЦИИ

Чл.7. Гилдията защитава авторските, професионалните и трудовите права на актьорите при спорове с продуценти, телевизии, платформи, държавни институции и работодатели, включително по реда на съвременните стандарти (Equity, SAG-AFTRA и др).

Чл.8. Гилдията представлява интересите на актьорите пред държавата, производителите на аудиовизуални произведения и международни професионални организации.

Чл.9. Гилдията отстоява правата на членовете при разпределение на социални фондове, помощи, субсидии и компенсации.

Чл.10. Гилдията отстоява правото на участие на представители на гилдията в институции, които определят политики за създаване, подпомагане и разпространение на филмовата продукция.

Чл.11. Гилдията участва в договаряне на колективни и рамкови договори с работодатели, включително:

- минимални ставки, спрямо ръста на инфлацията, промените в социалните и финансови инструменти в страната;
- условия на труд;
- права върху изображението и гласа;
- AI-регулации;
- buyouts и вторични плащания.

Чл.12. Гилдията участва в изработването на законодателни и подзаконови актове, свързани с филмовата индустрия, условията на труд и авторските права на актьорите.

Чл.13. Гилдията настоява само актьори, които покриват професионалните критерии, описани в чл.24, да бъдат допускани до конкурси, кастинги и държавно субсидирани проекти, приети по прозрачни правила.

Чл.14. Гилдията подпомага професионалното развитие на млади актьори и студенти по актьорско майсторство чрез стажове, обучения и програми.

Чл.15. Гилдията изготвя и поддържа **стратегически план за минимални възнаграждения** във филмопроизводството и отстоява правото на всеки актьор да получи не по-малко от минимално определената ставка.

Чл.16. Гилдията отстоява правото на актьора да има достъп до своите заснети материали за фестивали, портфолио и нетърговска употреба.

Чл.17. Гилдията участва в комисии, работни групи, национални и международни филмови организации и фестивални делегации.

Чл.18. Гилдията подпомага свои членове в тежко материално положение чрез благотворителни инициативи и фондове.

Чл.19. Поддържа контакти и членство в международни актьорски организации.

Чл.20. Сътрудничи с останалите гилдии на СБФД на равноправна основа.

РАЗДЕЛ III: ЧЛЕНОВЕ

Чл.21. Членове на гилдията са **редовни** и **асоциирани**.

Чл.22. Редовни членове могат да бъдат професионални актьори, участвали в поне един реализиран филм или сериал с екранно присъствие, доказуем чрез филмография, както и чрез образователен ценз (диплома за завършено актьорско образование).

Чл.23. Асоциирани членове могат да бъдат дубльори, артисти с участие в реклами или музикални видеоклипове, както и студенти по актьорство, участвали в поне две продукции.

Чл.24. За редовно членство се изисква:

- доказано участие в реализиран филмов или телевизионен проект;
- препоръки от максимум двама редовни членове;
- призната диплома или доказан професионален опит;
- ангажимент за спазване на етичните и професионалните стандарти.

Чл.25. Кандидатите подават:

- писмена молба – на хартия или в електронен формат, по образец;
- биография и филмография;
- препоръки;
- снимки/ актуално портфолио;
- членски внос.

Чл.26. Молбите се разглеждат два пъти годишно. Кандидатстването се приема при минимум 50% + 1 глас от всички присъстващи на Общо събрание на гилдията.

Чл.27. Правата на редовните членове включват:

- участие в избори;
- гласуване за органи на гилдията и СБФД;
- консултации и защита;
- участие в комисии;
- защита при нарушаване на договори;
- достъп до социални привилегии.

Чл.28. Задължения на редовните членове:

- спазване на Правилника;

- спазване на работно време и условия на труд за всеки проект, в който участват
- внасяне на членски внос;
- участие в събрания;
- спазване на професионалната етика, описана подробно в Етичния кодекс на гилдията.

Чл.29. Асоциираните членове имат право на защита и консултации и са длъжни да внасят вноска.

РАЗДЕЛ IV: РЪКОВОДНИ ОРГАНИ

Чл.30. Органи:

- Общо събрание
- Председател
- Съвет на гилдията

Чл.31. Общото събрание се свиква два пъти годишно. Провеждането е редовно при минимум половината членове или след изчакване 30 минути – с текущия брой присъстващи на Заседанието членове.

Чл.32. Председателят и Съветът на Гилдията се избират за срок от 3 години чрез публично гласуване по време на Общото събрание и след представени кандидатури.

Чл.33. Общото събрание предлага членове за УС на СБФД.

Чл.34. Съветът може да използва помощници и външни специалисти.

РАЗДЕЛ V : СТАНДАРТИ ЗА РАБОТА

Чл.35. Минимални ставки

(ал.1.) **Всички минимални ставки за всички категории роли** (главна, поддържаща, епизодична роля, featured extra, статист) са:

- определени ежегодно,
- задължително публикувани на сайта на СБФД, в официален документ „Права и задължения на гилдията“.
- обвързани с бюджетните категории на продукцията.

(ал.2.) Включват:

- дневни и седмични ставки
- overtime

- нощни снимки
- каскади
- интимни сцени
- ADR/looping
- рекламни buyouts и вторични плащания

Чл.36. AI и дигитални двойници

Нито един актьорски образ, глас или движение не могат да бъдат дигитално възпроизведени без:

- писмено съгласие
- допълнително заплащане
- ясно описана форма на използване и разпространение

Чл.37. Безопасност на труда

- задължителен координатор по безопасност по време на снимачен процес
- задължителен intimacy coordinator при заснемането на интимни сцени
- осигурено медицинско лице при заснемането на рискови сцени

РАЗДЕЛ VI: ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.38. Правилникът може да бъде изменян само от Общото събрание.

Чл.39. Неуредените въпроси се решават с обикновено мнозинство.

Чл.40. Настоящият Правилник е приет от Общото събрание на гилдията.

Права и задължения на гилдия „Актьори“ към СБФД

(спрямо европейски действащи стандарти)

1. Общи положения

Този правилник определя професионалните стандарти, правата и задълженията на актьорите, работещи в сферата на киното, телевизията и аудиовизуалните продукции. Документът следва добрите практики на европейските и американските гилдии на екранните актьори.

2. Професионални права на актьорите

2.1. Право на договор – Всеки актьор има право на писмен договор преди започване на работа, включващ:

- длъжност/роля;
- период на заетост;
- ставки на заплащане;
- права и задължения;
- условия за безопасност.

2.2. Право на фиксирани ставки – Актьорите получават минимални гарантирани ставки за труд, определени от гилдията и публично публикувани на сайта на СБФД.

2.3. Право на почивки и безопасни условия – Спазване на определени периоди за почивка, хранене, транспорт и безопасна среда.

2.4. Право на авторски и сродни права – Актьорът има право на възнаграждение от повторни излъчвания, стрийминг, разпространение и други форми на употреба на продукцията.

2.5. Право на недискриминация и уважение – Забрана за дискриминация по всякакви признаци, както и защита от тормоз и злоупотреба на работното място.

3. Класификация на ролите и фиксирани ставки

Ставките се определят ежегодно от професионална комисия и се публикуват публично на сайта на СБФД. Категориите роли включват:

1. Главна роля
2. Поддържаща роля
3. Епизодична роля
4. Каскадьор
5. Standing/Double

6. **Статист с текст (спец. масовка)**
7. **Статист (масовка)**

За всяка категория се определят:

- минимална дневна ставка, която не може да пада под 100 евро на ден (или повече спрямо ръста на инфлацията), за до 12-часов работен ден;
- седмична ставка (при дългосрочни ангажименти), която не може да пада под 500 евро за 5-дневна работна седмица;
- допълнителни ставки за нощни снимки, каскади, опасни сцени, overtime;
- ставки за използване на образа в маркетинг, плакати, трейлъри и др.

4. Работно време и условия на труд

- Максимална снимачна смяна: **до 12 часа.**
- Минимална почивка между снимки: **12 астрономически часа.**
- Нощни снимки: допълнително възнаграждение.
- При снимачен процес в Официален почивен ден/ Национален празник – **двойна ставка, спрямо Кодекса на труда на Република България.**
- Задължение за предоставяне на грим, костюм, логистика и безопасен транспорт.

5. Задължения на продуцентите и работодателите

- осигуряване на писмен договор;
- спазване на ставките и условията, публикувани на сайта на СБФД, както и в официалните документи на Гилдия „Актьори“ към СБФД;
- осигуряване на безопасност, медицинска грижа и условия за работа;
- осигуряване защита на права за глас, актьорски образ или движение, така че същите да НЕ могат да бъдат дигитално възпроизвеждани без: писмено съгласие; допълнително заплащане и/ или ясно описана форма на използване/
- спазване на етичния кодекс.

6. Задължения на актьорите

- професионална подготовка за ролята;
- спазване на работния график;
- етични взаимоотношения с колегите;
- конфиденциалност по отношение на продукцията.

ЕТИЧЕН КОДЕКС НА АКТЬОРИТЕ

1. Професионално поведение

- Актьорът се отнася с уважение към колегите, екипа, режисьора и продуцентите.
- Забранено е унижително поведение, заплахи и злоупотреба с власт.

2. Творческа почтеност

- Актьорът изпълнява ролята си с професионализъм и отдаденост.
- Спазва се работният процес, графикът и указанията на режисьора.

3. Равнопоставеност и недискриминация

- Забранена е дискриминация по пол, раса, етнос, вяра, ориентация, възраст, инвалидност или статус.
- Подкрепя се безопасна, включваща и уважителна работна среда.

4. Защита от насилие и тормоз

- Нулева толерантност към сексуален, психологически или физически тормоз.
- Актьорът има право да докладва инцидент без страх от последствия.

5. Конфиденциалност и лоялност

- Запазване на тайната на продукцията, сценария и вътрешната информация.
- Използване на социални мрежи по отговорен и несъгласуващ конфликти начин.

6. Опазване на репутацията на професията

- Актьорът носи отговорност да представлява професията си достойно.
- Поведение извън снимачния процес, което вреди на гилдията или продукцията, се счита за нарушение.

7. Санкции и дисциплинарна отговорност

7.1. Основания за санкции

Нарушенията на настоящия правилник, етичния кодекс или фиксираните ставки подлежат на дисциплинарна отговорност. Санкции се налагат за:

- неспазване на минималните ставки за заплащане;
- злоупотреба с власт, психологически, физически или сексуален тормоз;
- дискриминационни практики;
- нарушаване на договорни отношения;

- нарушаване на конфиденциалност;
- увреждане на репутацията на професията.

7.2. Видове санкции

- *писмено предупреждение;*
- *временно ограничаване на членски права (до 12 месеца);*
- *включване в регистър на нарушители с ограничен публичен достъп;*
- *забрана за участие в продукции, сертифицирани от гилдията;*
- *предаване на случая към компетентни държавни органи, когато е налице законово нарушение.*

7.3. Процедура по установяване на нарушение

- Подаване на сигнал от актьор, член на екип, продуцент или регистрирана агенция;
- Провеждане на проверка от Комисията по професионална етика;
- Заседание и гласуване с обикновено мнозинство;
- Възможност за обжалване в срок от 14 дни.

8. Регулация на кастинг-агенциите

8.1. Задължения на агенциите

Всички кастинг агенции, регистрирани на територията на Република България и работещи с актьори, са длъжни да спазват настоящия правилник, етичния кодекс и фиксираните минимални ставки, публикувани на сайта на СБФД.

8.2. Забрана за подбиване на пазара

- Агенциите нямат право да предлагат или посредничат по договори, в които се договаря заплащане под минималните ставки по категория роля.
- Агенции, нарушаващи тази разпоредба, подлежат на санкции, включително заличаване от регистъра на сертифицираните агенции.

8.3. Етично посредничество

- Кастинг- агенциите следва да гарантират равно третиране на всички кандидати.
- Забранява се изискване на нерегламентирани такси, „такси за участие“ или други форми на финансова злоупотреба.
- Агенциите са длъжни да осигуряват прозрачност на процеса на подбор, както и защита на личните данни на участниците.

8.4. Контрол и мониторинг

- Гилдията води регистър на кастинг-агенциите, заявили съответствие с правилника;
- Провеждат се периодични проверки и одити при сигнал за нарушения;
- Агенциите, получили санкция, могат да кандидатстват за възстановяване на статуса си след доказано съответствие, но не по-рано от 12 месеца.

9. Финални разпоредби

- Този етичен кодекс е жив документ и се актуализира ежегодно.
- Промените влизат в сила след утвърждаване от професионална комисия и УС на Гилдия „Актьори“ към СБФД.